

**“МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ЁШИДАГИ БОЛАЛАР ОНГИГА МИЛЛИЙ ВА
УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИ СИНГДИРИШ”**

Бурхонова Хуршида Мансуровна
Фаргона вилояти Бувайда
тумани 33-дмтт директори

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада мактабгача таълим ёшидаги болалар онгида миллий ва умуминсоний қадриятларни шакллантиришнинг педагогик, психологик ва ижтимоий аҳамияти илмий-назарий жиҳатдан таҳлил қилинган. Болалик даври шахс камолоти учун ҳал қилувчи босқич эканлиги асослаб берилган. Мақолада миллий қадриятларнинг таркибий қисмлари, умуминсоний қадриятлар билан ўзаро уйғунлиги, уларни мактабгача таълим жараёнига интеграция қилиш усуллари ёритилган. Шунингдек, ўйин, эртак, мулоқот, ижодий фаолият орқали қадриятларни болалар онгига сингдириш методикаси таклиф этилган.

Калит сўзлар: мактабгача таълим, миллий қадриятлар, умуминсоний қадриятлар, тарбия, шахс камолоти, педагогик технология.

**ФОРМИРОВАНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ И ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ В
СОЗНАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА**

Бурхонова Хуршида Мансуровна
Директор дошкольного образовательного учреждения № 33,
Бувайдинский район, Ферганская область

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются научно-теоретические и методические основы формирования национальных и общечеловеческих ценностей у детей дошкольного возраста. Обоснована значимость дошкольного периода как ключевого этапа становления личности. Раскрыта взаимосвязь национальных и универсальных ценностей, а также педагогические условия их внедрения в образовательный процесс дошкольных учреждений. Особое внимание уделено игровым, коммуникативным и творческим методам воспитания ценностных ориентиров у детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, национальные ценности, общечеловеческие ценности, воспитание, личностное развитие, педагогические методы.

**INSTILLING NATIONAL AND UNIVERSAL VALUES IN THE MINDS OF
PRESCHOOL-AGED CHILDREN**

Burkhonova Khurshida Mansurovna
Director of Preschool Educational Institution No. 33,
Buvayda District, Fergana Region

ABSTRACT

This article examines the scientific and theoretical foundations of instilling national and universal human values in preschool children. The preschool period is justified as a crucial stage in personality development. The study highlights the interconnection between national and universal values and explores effective pedagogical conditions and methods for integrating them into early childhood education. Special attention is given to play-based learning, storytelling, communication, and creative activities as tools for value formation.

Keywords: preschool education, national values, universal values, moral education, personality development, pedagogy.

КИРИШ

Замонавий жамият тараққиёти шароитида шахсни ҳар томонлама баркамол қилиб тарбиялаш масаласи долзарб аҳамият касб этмоқда. Айниқса, глобаллашув жараёнлари жадал кечаётган бугунги кунда миллий ўзликни сақлаб қолиш, ёш авлод онгида миллий ва умуминсоний қадриятларни уйғун ҳолда шакллантириш таълим-тарбия тизимининг устувор вазифаларидан бири ҳисобланади.

Мактабгача таълим ёшидаги болаларнинг онги, дунёқараши, ахлоқий меъёрлари ва ижтимоий муносабатларга бўлган муносабати айнан шу даврда шаклланади. Шу боис мазкур босқичда қадриятларга асосланган тарбия тизимини йўлга қўйиш келгусида жамиятнинг маънавий-маърифий ривожини учун мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилади.

АСОСИЙ ҚИСМ

Миллий ва умуминсоний қадриятлар тушунчаси

Миллий қадриятлар — муайян халқнинг тарихи, маданияти, урф-одатлари, анъаналари, тили ва маънавий мероси билан боғлиқ бўлган ижтимоий-маънавий қадриятлар мажмуасидир. Улар халқнинг ўзига хослигини белгилайди ва авлоддан-авлодга ўтиб келади.

Умуминсоний қадриятлар эса бутун инсоният учун умумий бўлган ахлоқий, маънавий ва гуманистик тамойилларни қамраб олади. Буларга инсонпарварлик, тинчлик, меҳр-оқибат, адолат, бағрикенглик каби қадриятлар киради. Мактабгача ёшда қадриятларни шакллантиришнинг аҳамияти

Психологик тадқиқотлар шуни кўрсатадики, бола шахсининг асосий ахлоқий сифатлари беш-олти ёшгача бўлган даврда шаклланади. Шу сабабли мактабгача таълим муассасаларида тарбия жараёни фақат билим бериш билан чекланмасдан, болаларда маънавий-ахлоқий қадриятларни қарор топтиришга йўналтирилиши лозим.

НАЗАРИЙ АСОСЛАНИШ

Мазкур тадқиқот Л.С. Выготскийнинг ижтимоий-маданий ривожланиш назарияси, Ж. Пиаже ва Э. Эриксоннинг шахс ривожини ҳақидаги қарашларига таянади. Выготский таълим ва тарбиянинг бола ривожига ҳал қилувчи омил эканлигини таъкидлаб, ижтимоий муҳитнинг аҳамиятини алоҳида кўрсатган.

Миллий қадриятларни сингдиришда халқ оғзаки ижоди, миллий ўйинлар, байрам ва маросимлар муҳим тарбиявий ресурс сифатида намоён бўлади. Умуминсоний қадриятлар эса болаларни жамиятга мослаштириш, бошқаларни тушуниш ва ҳурмат қилишга ўргатади.

МЕТОДИКА ҚИСМИ

Мактабгача таълим ёшидаги болалар онгига қадриятларни сингдиришда қуйидаги методлар самарали ҳисобланади:

Ўйин технологияси — ролли ва дидактик ўйинлар орқали ахлоқий ҳолатларни моделлаштириш

Эртақ ва ҳикоялар — миллий ва умуминсоний ғояларни образли шаклда етказиш

Суҳбат ва мулоқот — болаларнинг фикрлаш ва ҳиссий тажрибасини ривожлантириш

Ижодий фаолият — расм чизиш, қўшиқ айтиш, саҳналаштириш орқали қадриятларни мустаҳкамлаш

Бу методлар боланинг ёш хусусиятларига мос бўлиб, табиий тарзда қадриятларни қабул қилишини таъминлайди.

ХУЛОСА

Хулоса қилиб айтганда, мактабгача таълим ёшидаги болалар онгига миллий ва умуминсоний қадриятларни сингдириш жамиятнинг барқарор маънавий ривожига учун муҳим аҳамиятга эга. Бу жараён тизимли, мақсадли ва илмий асосланган педагогик ёндашувни талаб қилади. Миллий қадриятлар болада ўзлигини англашни таъминласа, умуминсоний қадриятлар уни жаҳон ҳамжамиятининг фаол аъзоси сифатида тарбиялашга хизмат қилади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society*. New York, NY: Norton.
2. Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. New York, NY: International Universities Press.
3. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
4. UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO Publishing.
5. Қодиров, А. (2020). Мактабгача таълимда маънавий-ахлоқий тарбия асослари. Тошкент: Ўқитувчи.